

QÜESTIONS PRÈVIES

La història és una disciplina científica que respon a l'entorn social i històric en el que es crea.

Tot col·lectiu humà (classe social, nació...) necessita construir-se un relat del seu passat no només per saber qui són i d'on venen, sinó per saber que poden ser. De tal manera que el què condiciona l'elaboració històrica no és la valoració del passat, sinó el projecte de futur.

EL CAS CATALÀ

L'actual relat de la historiografia catalana té diversos orígens, però per simplificar: el noucentisme (aparició d'una història catalana en termes nacionals, però encara empeltada de romanticisme decimonònic) i els treballs de la generació de postguerra (significantment Soldevila, Vicens Vives i P. Vilar).

En essència, aquest model plantejava que Catalunya, una societat vigorosa durant l'Edat Mitjana, havia perdut la seva capacitat d'esdevenir "estat-nació" durant l'Edat Moderna i havia quedat inclosa en el projecte espanyol d'origen castellà, dins del qual era massa forta per ésser assimilada, però massa dèbil per escapar-se.

Aquesta explicació del passat portava a una conclusió lògica sobre l'aposta de futur catalana: aconseguir una negociació amb Espanya que, d'una banda oferís a Catalunya un marc per continuar existint com a poble i de l'altre, oferís a Espanya un motor de modernització econòmic i social.

Aquest és l'esquema que es va aplicar durant la transició i del que, possiblement, el darrer alè ha estat el fracassat estatut de 2007.

I ARA QUÈ?

Aquesta mateixa pregunta se l'ha fet el president Pujol aquest estiu a Prada de Conflent. Dit d'una altra manera: si els objectius de futur de Catalunya han canviat o han de canviar, també ho ha de fer el relat històric del país.

Aclarim-nos: la història no és propaganda ni es pot canviar a voluntat dels polítics ni dels propis historiadors. La matèria primera i la manera d'analitzar-la és una feina de naturalesa científica (no es pot dubtar que vam perdre la Guerra de Successió ni podem convertir en una discussió política les causes) però la valoració, la influència que tingui sobre la consciència històrica de Catalunya com a poble, això sí escapa de l'àmbit de la historiografia, però som els historiadors els que hem de donar les eines per poder contestar-ho.

En porques paraules: si l'objectiu nacional no és l'acomodació a Espanya sinó la secessió, hem de repensar el paradigma historiogràfic nacional.

QUINS CONTINGUTS?

Repensar la creació de la identitat catalana com a problema en relació amb d'altres identitats (Simon Tarrés).

Abandonar el paradigma de l'estat-nació com a marc interpretatiu global. (Hassall, Edelmayr)

Normalitzar els temes històrics al mateix nivell que el dels altres països europeus (no som excepcionals, ni un cas únic).

ELEMENTS A FAVOR:

Tenim un bon planter d'historiadors per fer aquesta feina. (Galeuscat)

Existència d'un teixit social que ofereix no només un públic receptor dels treballs, sinó un públic amb capacitat d'opinió i incidència.

Una potent xarxa de centres i institucions tant d'àmbit territorial divers (museus, centres d'estudis, IEC,...) com de publicacions.

Un bon grup d'editorials que publiquen, tot i que en edicions poc nombroses i no massa ben distribuïdes.

Una capacitat de divulgació important: revista "Sapiens, televisió, turisme cultural. Pot ser no és del tot satisfactori, però millor que no haver de començar de zero.

ELEMENTS EN CONTRA

El sistema universitari català. (Absolutament depenent de l'espanyol, tant en places com en finançament de la recerca)

Els criteris de recerca que marca la Generalitat (exemple AQU).

La manca de recursos per recerca i difusió (exemple basc i castellà).

La pressió del model historiogràfic espanyol i francès.

COM FER-HO?

Millorar recursos per recerca: més beques, més edicions...

Reflexionar en el model de divulgació: personatges, temes, etc...

Recórrer més al món audiovisual. (Tant ficció com documental)

Internacionalitzar la historiografia catalana. (Ajuts per participació a congressos, millora en la formació dels historiadors...).

Reforçar la història local, renovant continguts i convertint-la en la capilaritat última tant de la recerca com de la difusió.

Canviant els criteris universitaris i de la Generalitat.

Prof. Àngel Casals